

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute edukus tööturul 2019. ja 2020. aastal: statistiline ülevaade

Marianne Leppik

Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute edukus tööturul 2019. ja 2020. aastal: statistiline ülevaade

Autor: Marianne Leppik (Haridus- ja Teadusministeerium)

Viitamine: Leppik, M. (2021). Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute edukus tööturul 2019. ja 2020. aastal: statistiline ülevaade. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium.

Haridus- ja Teadusministeerium

Munga 18, Tartu 50088, Eesti

E-post: hm@hm.ee

© autor ning Haridus- ja Teadusministeerium, 2021

Tellija ja väljaandja: Haridus- ja Teadusministeerium

Keeleline toimetamine: Inga Kukk / Haridus- ja Teadusministeerium

Kujundus: Marianne Leppik

Sisukord

1. Muutused haridusvaldkonnas ja tööturul	4
2. Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute seisund tööturul 2019. ja 2020. aastal.....	7
Kutse- ja kõrghariduse omandanute hõive aasta pärast lõpetamist õpete, vanusrühmade ja soo lõikes.....	8
Kutse- ja kõrghariduse omandanute hõive ja töötus aasta pärast lõpetamist kooli asukoha järgi.....	11
3. Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud 2019. ja 2020. aastal	15
Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud aasta pärast lõpetamist õppesuuna lõikes	18
Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud aasta pärast lõpetamist vanusrühma ja soo lõikes	20
Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud aasta pärast lõpetamist kooli asukoha järgi.....	21
Kokkuvõtteks	24
Kasutatud kirjandus	26

1. Muutused haridusvaldkonnas ja tööturul

Kutseõppesse vastuvõetute arvud on mõnevõrra suurenenud, samuti lõpetanute arvud. Kasvanud on kutsekoolide õpilaste keskmine vanus ning alates 2012/2013. õppeaastast täiskasvanud õppurite (25-aastased ja vanemad) osakaal. Kui 2012. a moodustasid täiskasvanud u 23% kutseõppes õppijatest, siis aastatel 2019 ja 2020 oli neid juba üle 40%. Lisandunud täiskasvanud õppijad tahavad tõsta oma konkurentsivõimet tööturul ja omandada uusi oskusi. Ehkki paljud neist on üldjuhul varem omandanud kas kesk- või ka kõrghariduse, õpitakse tihti õppekavadel, mis ei eelda keskhariduse olemasolu (sh ligi veerand täiskasvanud õppuritest, kes õpivad keskharidust mitte eeldavatel õppekavadel, on kõrgharidusega).

Üliõpilaste arv on viimastel aastatel püsinud stabiilsena. Kõrgharidusõppesse, iseäranis kõrghariduse esimesele astmele vastuvõetute osakaal seevastu on alates 2014. aastast langenud, samuti lõpetajate, aga ka katkestanute arv. Sarnaselt kutseõppega on ka kõrgharidusõppesse sisseastujate keskmine vanus kasvanud ja seega suurenenud täiskasvanud õppurite (kõrgharidusõppes 30-aastased ja vanemad) osakaal – 2020. a moodustasid täiskasvanud veidi üle 30% kõrgharidusõppes õppijaist. Välisüliõpilaste arvu kasv on viimastel aastatel veidi pidurdunud, seda eeskätt bakalaureuse- ja magistriõppes. Doktoriõppes õppijaid lisandub endiselt ja vastuvõetutest üle 40% moodustavad välisdoktorandid (ärinduse, halduse ja õiguse ning IKT valdkonnas on nende osakaal üle 60%).

Tööturu mõistes on aastad 2019 ja 2020 üpris erinevad. Majanduskasv aeglustus juba 2019. aastal, mil oli viiteid tööturu jähinemisele, nt kahanes tööjõunõudlus töötlevas tööstuses (Urke jt 2020). Kui 2019. a paistis siiski silma üsna stabiilsete majandusnäitajate (tööhõive, töötus, SKP jne) ja hoogsa palgakasvuga, siis 2020. aasta läheb erakordsena ajalukku kogu maailmas. COVID-19 viirusest põhjustatud kriis on olnud märksa mastaapsem kui mistahes varasem globaalne majandus- või finantskriis ning on mõjutanud kõiki Eesti majandusharusid, muutes seejuures nii töötamise võimalusi kui ka viise (Rosenblad jt 2020).

2020. aasta oli seega üsna erandlik – palgakasv aeglustus, tööhõive kahanes ja töötus kasvas, sh said enim kannatada noorte töövõimalused (Urke jt 2020, Rosenblad jt 2020). Kriis tõi kaasa suure hulga ettevõtete likvideerimise ja pankrotte (Rosenblad jt 2020). Nüüdseks on siiski teada, et kardetud majanduslangus jäi oodatust väiksemaks: -2,9% majanduslangus oli kaks korda väiksem kui Euroopas keskmiselt (Urke jt 2020, Rahandusministeerium 2021) ning ka tööhõive vähenemine ja töötuse kasv jäid 2020. aastal kardetust väiksemaks (Rosenblad jt 2020). Rahandusministeeriumi 2021. aasta kevadprognoosis tuuakse välja, et Eesti majandusel aitasid kriisiga hästi toime tulla piirangute vähesus, naaberriikide majanduste vastupidavus ja riiklikud toetusmeetmed.

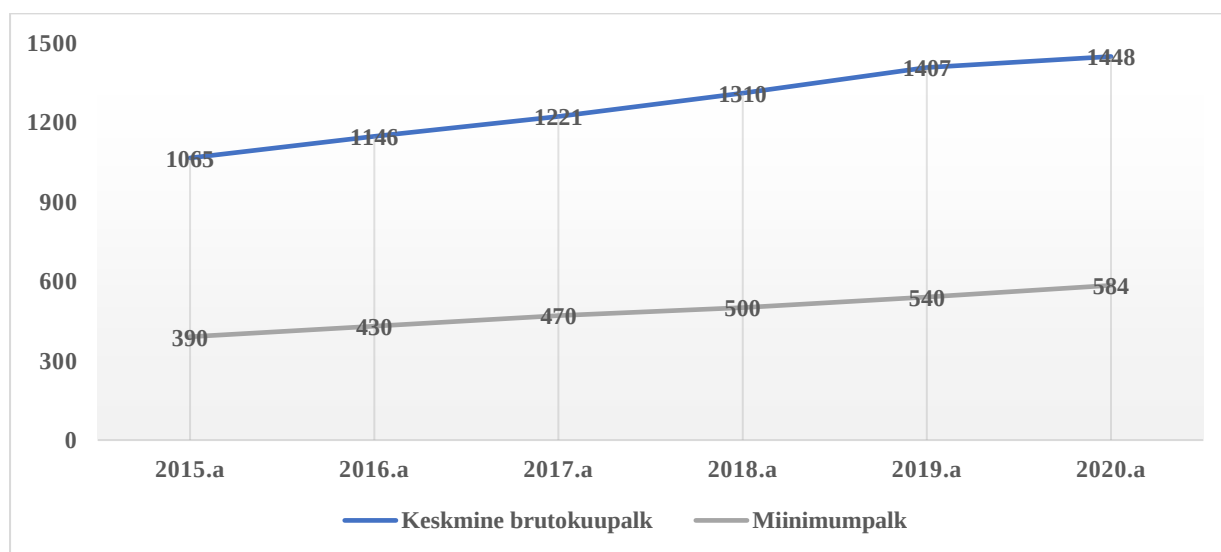
2020. aastal on töötajate arv märgatavalt langenud (Statistikaamet 2021) – koroonakriisi mõjul langes töötajate arv 536 tuhandelt 2019. aastal 472 tuhandeni 2020. aastal, st 12% võrra. Tööjõud ei ole vähenenud info ja side, finants- ja kindlustustegevuse ning avaliku halduse ja riikliku sotsiaalkindlustuse tegevusalal, töötajaid on mõnevõrra lisandunud tervishoiu ja hariduse tegevusalale. Kõige rohkem on kahanenud majutuse ja toitlustuse tegevusala, kus töötajate arv vähenes 48% võrra, ligi veerandi võrra ka ehituse ning hulgi- ja jaekaubanduse tegevusala. Mõnes sektoris, nt mäetööstuses või töötlevas tööstuses on aga jätkunud varem

käivitunud protsessid. Ehkki Urke jt (2020) sõnul algas jähnenemine töötussektoris juba enne koroonakriisi, 2019. a teises pooles, sai see tegevusala kannatada ka kriisi tõttu.

Registreeritud töötus ei ole küll suurt hüpet teinud, ent mõnevõrra on tõusnud siiski. Kui 2019. a jaanuaris oli registreeritud töötus 5,1%, 2020. a jaanuaris 5,6%, siis 2020. a aprillis 7,4% ning 2021. a jaanuaris juba 8,6% (aprillis 2021 8,5%) (Töötukassa 2021). Kuna töökohad kadusid paljuski valdkondades, kus töötavad noored (nt majutus, toidlustus, teenindus, turism), sai enim pihta noorte tööhõive (Rosenblad jt 2020). Urke jt (2020) sõnul puudutab tööpuuduse kasv siiski kogu ühiskonda, kuna registreeritud töötuse määr ei ole kasvanud ainult esimese taseme haridusega inimeste, vaid ka teise ja kolmanda taseme haridusega inimeste seas.

OSKA COVID-19 eriuuringus (Rosenblad jt 2020), millega hinnati kriisist tingitud ühiskonna ja majanduse muutuste mõju tööjõu- ja oskuste vajadusele eri tegevusaladel, tuuakse välja, et kümne aasta vaates mõjutavad tööhõivemuutusi automatiseerimise, digitaliseerimise ja rohepöörde kõrval ka piiriülese liikumise piiramine, distantsihoidmise nõuded, kaugtöö, muutused globaalsetes tarneahelates ning ka varanduslike lõhede suurenemine (Rosenblad jt 2020 lk 5). Uuringu andmeil on suurim väljakutse seotud mäetööstuses aset leidvate muutuste, sh koondamistega, ning vajadusega pakkuda põlevkivienergeetika töötajatele ümberõpet. Vajaliku tööjõu leidmisega on raskusi aga ka tööstuses, IKT-s, põllumajanduses, sotsiaal-, tervishoiu- ja haridussektoris (Rosenblad jt 2020).

Koroonakriis tõi kaasa palgakasvu äkilise pidurdumise, mis algas 2020. aasta teises kvartalis (Matsulevitš jt 2021). Kui viimastel aastatel on keskmine brutokuupalk kasvanud keskmiselt üle 7% aastas, siis vahemikus 2019/2020 kasvas keskmine palk vaid 2,9% (vt ka joonis 1). Silmas tasub pidada, et keskmine brutokuupalk 2020. a sisaldab ka töötasuhüvitist, mis oli 2020. a kevadel ulatuslik töökohtade säilitamist toetav meede (Matsulevitš jt 2021, Rosenblad jt 2020). Märtsist juunini 2020 sai vähemalt ühe kuu eest töötasuhüvitist ligi 24% palgatöötajatest, enim oli neid töötleva tööstuse, kaubanduse ning majutuse ja toidlustuse vallas töötajate seas (Rosenblad jt 2020).

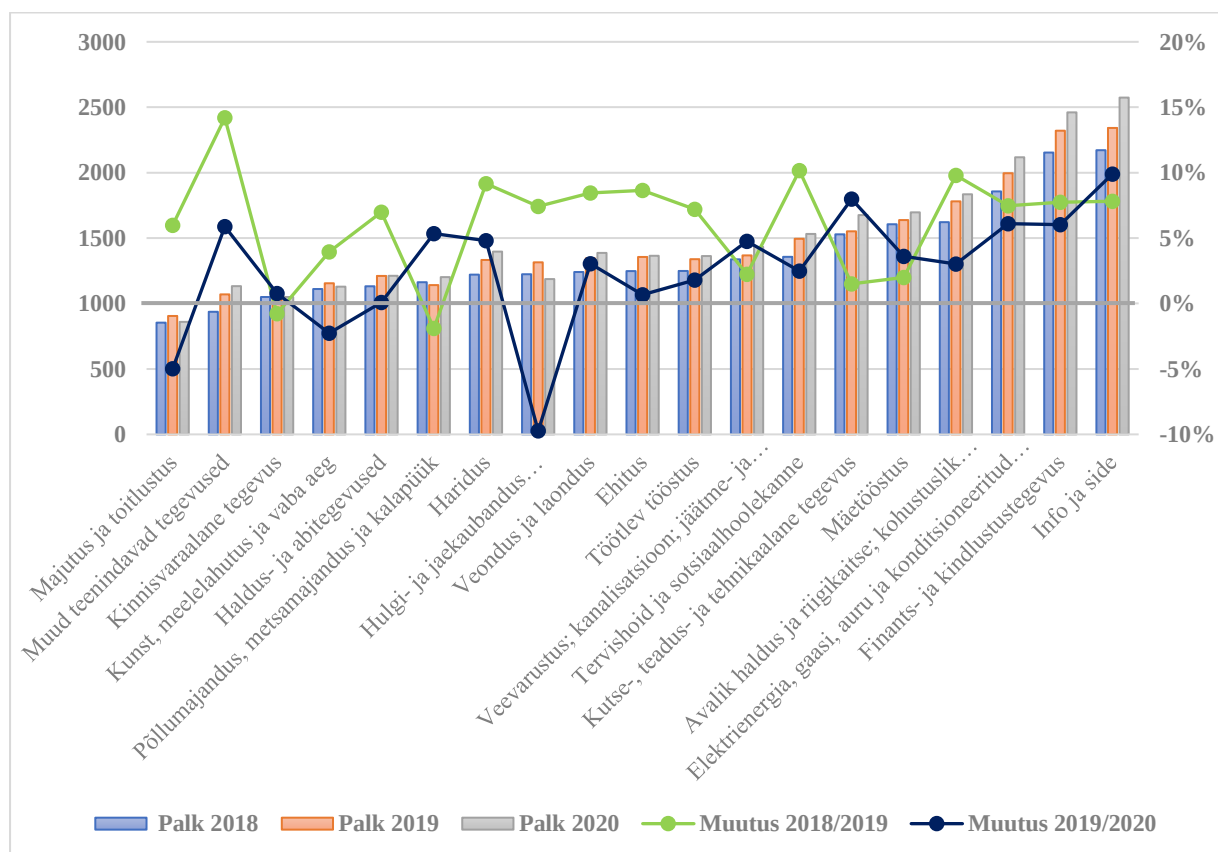

Joonis 1. Eesti keskmine brutokuupalk ja miinimumpalk aastatel 2015–2020. Allikas: Statistikaamet ning Maksu- ja Tolliamet

Tegevusalade lõikes mõjutas 2020. aasta palkade kujunemist kahtlemata eespool mainitud töötasu hüvitise meede. Hüvitiseta oleksid raskustesse sattunud ettevõtted suure tõenäosusega palku alandanud ja keskmine palk oleks veelgi langenud. Lisaks oleks kasvanud koondamiste ja palgata puhkuste arv (Urke jt 2020).

Võrdluses Eesti keskmise brutokuupalgaga (mis 2020. a oli 1448 eurot), teenivad enam need, kes rakendunud info ja side (66% võrra enam), finants- ja kindlustustegevuse (64%), elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise (42%), avaliku halduse ja riigikaitse, kohustusliku sotsiaalkindlustuse (24%), mätööstuse (23%) ning kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse (17% enam) tegevusalal. Eesti keskmisega praktiliselt võrdne brutopalk on neil, kes on hõivatud veevarustuse, kanalisatsiooni, jäätme- ja saastekäitluse tegevusalal (2% kõrgem kui Eesti keskmine). Seevastu madalaimad keskmised brutopalgad on inimestel, kes on hõivatud majutuse ja toitlustuse tegevusalal (s.o probleemseim sektor) (vt ka joonis 2).

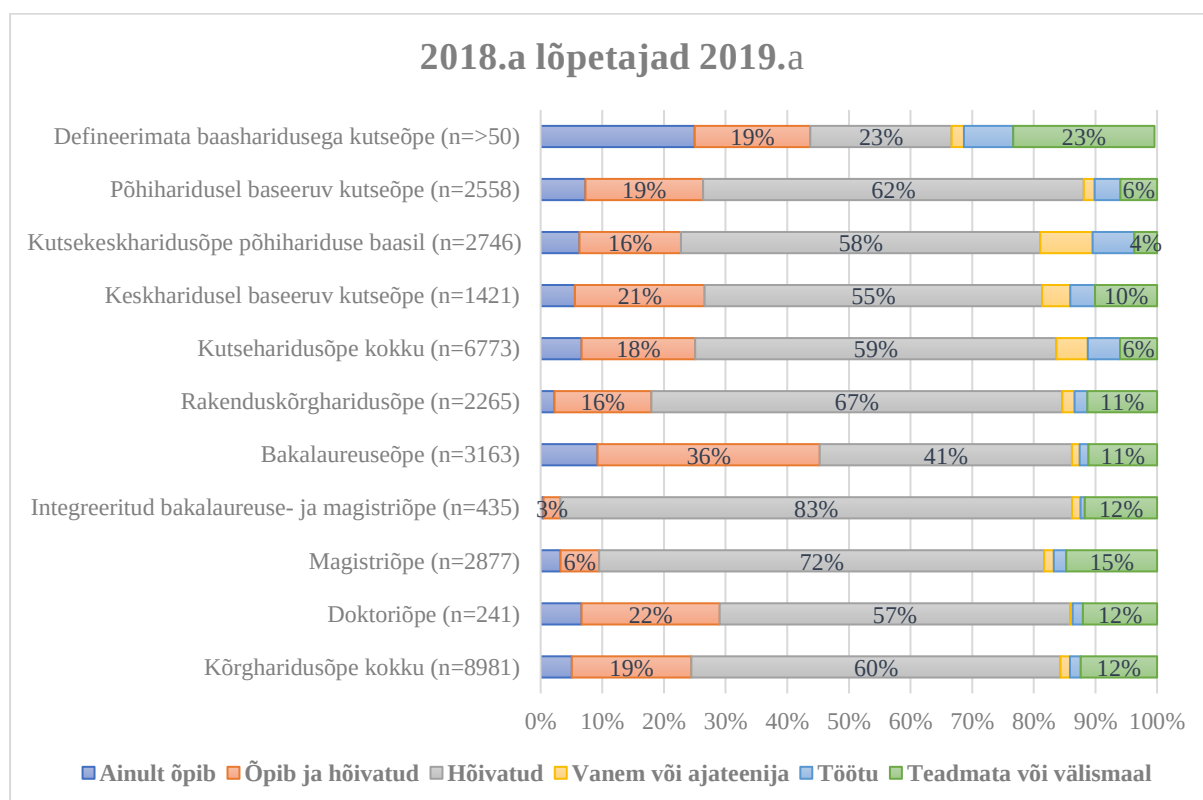
2019. aastal kasvasid palgad keskmisest kiiremini avalikus sektoris, ent palgakasv kiirenes ka töötlevas tööstuses ja ehituses (st tegevusaladel, kus lisandväärtuse kasv on aeglustunud) (Urke ja Soosaar 2019). 2020. aastal aeglustus palgakasv paljudel tegevusaladel (Urke jt 2020), ent enim sai kannatada hulgi- ja jaekaubanduse, mootorsõidukite remondi ning majutuse ja toitlustuse tegevusvaldkond, kus palgad kahanesid aasta võrdluses enim (vt ka joonis 2).

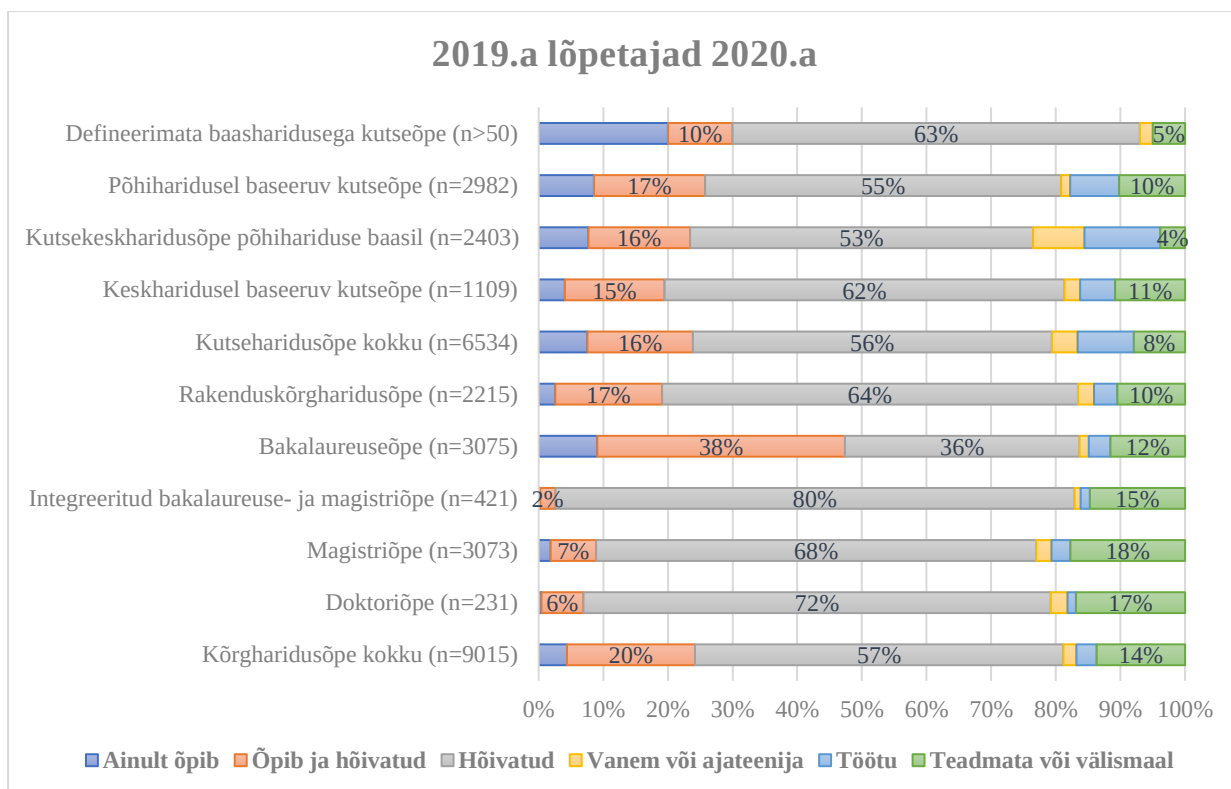

Joonis 2. Keskmise brutokuupalga tegevusala järgi 2018.–2020. a. Allikas: Statistikaamet

2. Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute seisund tööturul 2019. ja 2020. aastal

Kutse- või kõrgharidusõppe lõpetanute seisund tööturul on 2019. ja 2020. aasta vahetumisel mõnevõrra muutunud – kasvanud on töötute ja kahanenud hõivatute osakaal. Aasta pärast lõpetamist oli 2018. a lõpetanutest hõivatute osakaal 78%, 2019. a lõpetanutest aga 75%; 2018. aasta lõpetanutest oli töötuid 3% (ca 500 inimest), 2019. a lõpetanutest 5% (ca 850 inimest). Kuna koroonaviirusest tingitud kriis kestab ja selle areng on küllalt ettearvamatult, on võimalik, et adekvaatsema pildi kriisi mõjudest annaksid 2021. kalendriaasta andmed. Kutse- ja/või kõrgharidusõppe lõpetanute seisund tööturul 2019. aastal sarnaneb 2018. aastaga. Jooniselt 3 on näha, et **2020. aastal on kutseõppe eri õpete lõpetanute seas võrreldes 2019. aastaga rohkem töötuid ja vähem hõivatuid. Kõrgharidusõppe eri õpete puhul see nii ilmne ei ole (erinevused jäävad paari protsendi kanti).** Mõlemal aastal, nii 2018 kui 2019, on teadmata u kümnendiku lõpetajate käekäik. Kui vaadelda detailsemalt **õpete lõikes, siis on näha, et neid, kelle käekäik on teadmata või kes on registreerinud oma elukoha väljaspool Eestit, on 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga proportsionaalselt rohkem kõigil haridustasemetel.**

Joonis 3. Lõpetanute seisund tööturul aasta pärast lõpetamist. Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

Kutse- ja kõrghariduse omandanute hõive aasta pärast lõpetamist õpete, vanusrühmade ja soo lõikes

Hõivatute osakaal lõpetanutest on kahanenud pea kõikidel õppesuundadel nii kutse- kui kõrgharidusõppes (vt tabel 1). Erandina võib esile tõsta kõrgharidusõppe isikuteeninduse ja transporditeenuste õppesuuna ning kutseharidusõppe tervise ja transporditeenuste õppesuuna, kus hõivatuid on lõpetanutest 2020. aastal mõnevõrra enam kui 2019. aastal. Kõrgharidusõppe sotsiaal- ja käitumisteaduste ning õiguse suunal on lõpetamisjärgselt hõivatute osakaal 2020. aastal enam kui 6% võrra madalam kui 2019. aastal. Kutseharidusõppes saab esile tõsta arhitektuuri ja ehituse (hõivatute osakaal 13% võrra madalam) ning põllumajanduse õppesuunda (hõivatute osakaal 9% madalam). Ehkki erinevad majandusülevaated on rõhutanud hõivelangust ja raskusi töötlevas tööstuses ning majutus- ja toitlustussektoris, ei kajastu see vähemasti hetkel nii teravalt tootmise ja töötlemise ning isikuteeninduse õppesuundade hõivatute osakaalude kahanemises.

Tabel 1. Hõivatute osakaal lõpetanutest kutse- ja kõrgharidusõppes aasta pärast lõpetamist.
Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

	2018. a lõpetajad 2019. a		2019. a lõpetajad 2020. a	
	Kõrgharidus	Kutseharidus	Kõrgharidus	Kutseharidus
Haridus	88%		88%	
Kunstid	68%	70%	63%	62%
Humanitaaria	67%		66%	
Keeled	83%		77%	
Sotsiaal- ja käitumisteadused	74%		67%	
Ajakirjandus ja teave	90%		86%	
Ärindus ja haldus	78%	82%	75%	82%
Õigus	69%		62%	
Bioloogia ja sellega seotud teadused	71%		66%	
Keskkond	81%		77%	
Füüsikalised loodusteadused	73%		72%	
Matemaatika ja statistika	90%		84%	
IKT	85%	69%	84%	62%
Tehnikaalad	83%	79%	83%	76%
Tootmine ja töötlemine	81%	72%	77%	67%
Arhitektuur ja ehitus	90%	72%	89%	59%
Põllumajandus	82%	78%	80%	69%
Metsandus	83%	84%	82%	85%
Tervis	92%	84%	87%	90%
Heaolu	90%	95%	88%	92%
Isikuteenindus	84%	78%	86%	72%
Transporditeenused	83%	79%	85%	81%
Kokku	79%	77%	77%	72%

Tööga hõivatute osakaalud on 2019. ja 2020. aastal olnud madalamad kuni 19-aastaste vanusrühmas – nt 2019. a põhiharidusel baseeruva kutseõppe lõpetanutest on 2020. aastal tööturul alla poole, kutsekeskhariduse lõpetanutest ligi 70%. Vanusrühmast sõltumata ei ole oluliselt kõikunud keskharidusel baseeruva kutseõppe lõpetanutest hõivatute osakaalud. Kriisist tingitud majandusmuutustele on vastuvõtlikumad põhiharidust eeldavate õpete lõpetanud ning põhiharidusel baseeruva kutseõppe puhul kuni 24-aastased, aga ka vanusrühm 30–34 (2019. a lõpetanutest 12% staatus on teadmata, 9% on töötuid), kutsekeskharidusõppe puhul kõik vanusrühmad (töötuid 12% lõpetanutest ehk 282 inimest 2403st).

Ehkki hõivatute osakaalud on 2019. ja 2020. a vahetumisel langenud ka kõrgharidusõppe lõpetanute seas, on vanusrühmiti ka vastupidiseid trende – nt **võrreldes 2019. aastaga on hõivatute osakaal 30–34 aastaste integreeritud õppe ja doktoriõppe lõpetanute seas 2020. aastal kasvanud.** Tabeli 2 põhjal võib ettevaatlikult väita, et kui kutseharidusõppe puhul langes hõivatute osakaal nooremates vanusrühmades 5% võrra või enam, siis kõrgharidusõppe lõpetanute puhul ei ole kõikumised nii suured – hõivatute osakaal lõpetanutest on tervikuna kõrgem, samuti ei ole see osakaal 2020. aastal märkimisväärselt langenud. Erandiks on vaid integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanud 35-aastased

ja vanemad, ent seda muutust võib selgitada vähese lõpetanute arvu ja sellest tingitud kõikumisega.

Tabel 2. Hõivatute osakaal lõpetanutest aasta pärast lõpetamist õpete ja vanusrühmade lõikes.
Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

	Kutseharidus		Põhiharidusel baseeruv kutseõpe		Kutsekeskharidusõpe põhihariduse baasil		Keskharidusel baseeruv kutseõpe	
Vanusrühm	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a
16–19a	73%	66%	54%	45%	75%	69%		
20–24a	76%	71%	78%	70%	74%	68%	79%	78%
25–29a	76%	73%	78%	76%	81%	63%	73%	71%
30–34a	77%	70%	79%	64%			75%	77%
35+	84%	78%	87%	78%			75%	80%
	Kõrgharidus		Rakenduskõrgharidus-õpe		Bakalaureuseõpe		Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	
Vanusrühm	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a
20–24a	80%	78%	83%	80%	78%	76%	95%	94%
25–29a	76%	73%	77%	79%	70%	69%	84%	78%
30–34a	76%	76%	85%	82%	76%	75%	71%	79%
35+	85%	82%	87%	85%	86%	80%	81%	71%
	Magistriõpe		Doktoriõpe					
Vanusrühm	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a				
20–24a	82%	76%						
25–29a	77%	71%	80%	86%				
30–34a	71%	74%	76%	75%				
35+	83%	82%	82%	80%				

2019. ja 2020. aastal on muutunud ka hõivatud meeste ja naiste osakaalud lõpetanutest (vt tabel 3). Kui 2018. a lõpetanud naistest oli hõivatud 81%, siis 2019. a lõpetanutest 78%: kõrgharidusõppe 2018. a lõpetanutest 82%, 2019. a lõpetanutest 79%; kutseharidusõppe 2018. a lõpetanutest 80%, 2019. a lõpetanutest 77%. Hõivatute osakaal 2018. a lõpetanud meestest oli 74%, 2019. a lõpetanutest 70%: kõrgharidusõppe 2018. a lõpetanutest 75% vs 73% 2019. a lõpetanutest, kutseharidusõppe 2018. a lõpetanutest 74%, 2019. a lõpetanutest aga 67%. Kui kõrgharidusõppe lõpetanud meeste ja naiste hõivatuse osas ei ole muutused märkimisväärsed, siis kutsehariduses on lõpetanute hõivatuse erinevus kahe aasta (2019 ja 2020) võrdluses suurem. Eeskätt on langenud hõivatute osakaal põhiharidusel baseeruva kutseõppe ja kutsekeskharidusõppe lõpetanud meeste, veidi vähem ka naiste seas. **Tööga hõivatute osakaal põhiharidusel baseeruva kutseõppe 2019. a lõpetanud naiste seas oli võrreldes aasta**

varasemaga 7% võrra väiksem, meeste puhul aga suisa 10% võrra väiksem. Kahanenud on kutsekeskharidusõppe lõpetanud meeste ja naiste hõivatus.

Tabel 3. Hõivatute osakaal lõpetanutest õpete ja soo järgi. *Allikas: “Edukus tööturul” andmestik*

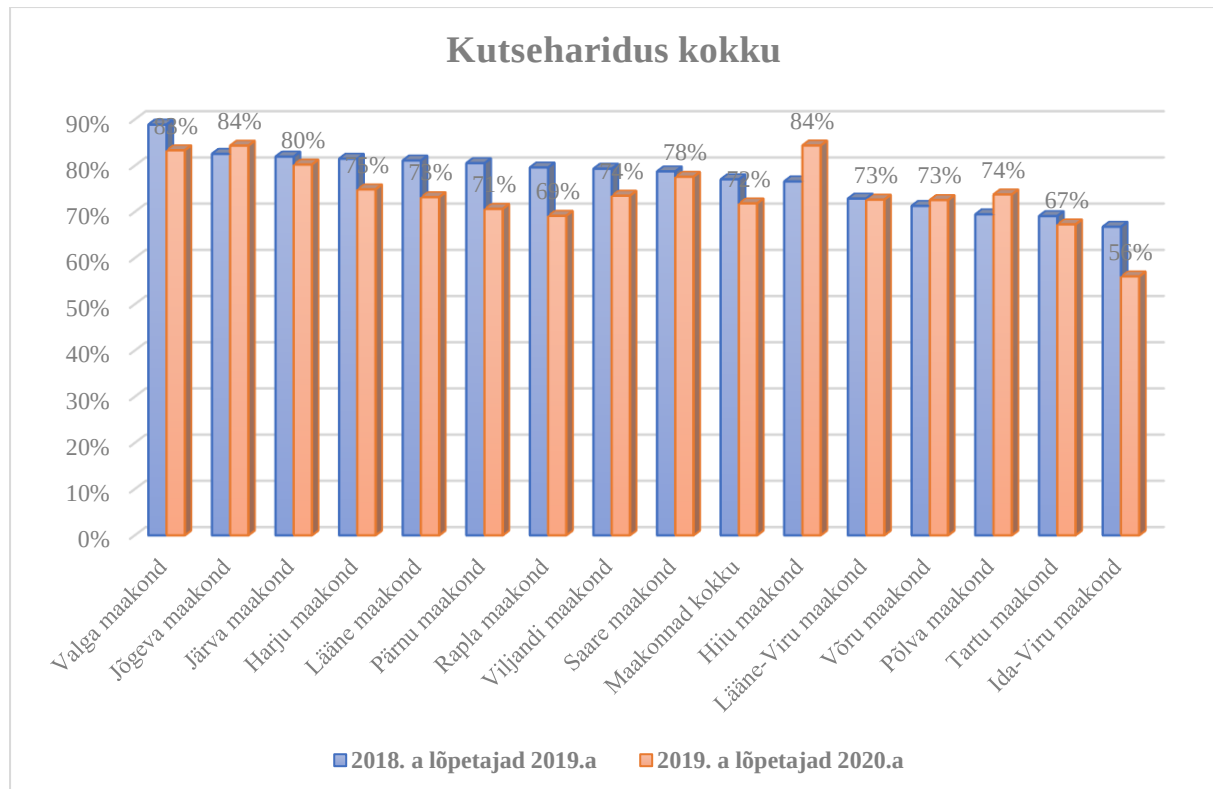
	Sugu	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	Mehed	77%	67%
	Naised	83%	76%
Kutsekeskharidusõppe põhihariduse baasil	Mehed	73%	67%
	Naised	79%	73%
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	Mehed	71%	70%
	Naised	78%	81%
Kutseharidus	Mehed	74%	67%
	Naised	80%	77%
Rakenduskõrgharidusõppe	Mehed	75%	76%
	Naised	87%	84%
Bakalaureuseõpe	Mehed	73%	73%
	Naised	79%	76%
Integreeritud õpe	Mehed	88%	84%
	Naised	84%	82%
Magistriõpe	Mehed	74%	70%
	Naised	81%	78%
Doktoriõpe	Mehed	75%	76%
	Naised	84%	81%
Kõrgharidus	Mehed	75%	73%
	Naised	82%	79%

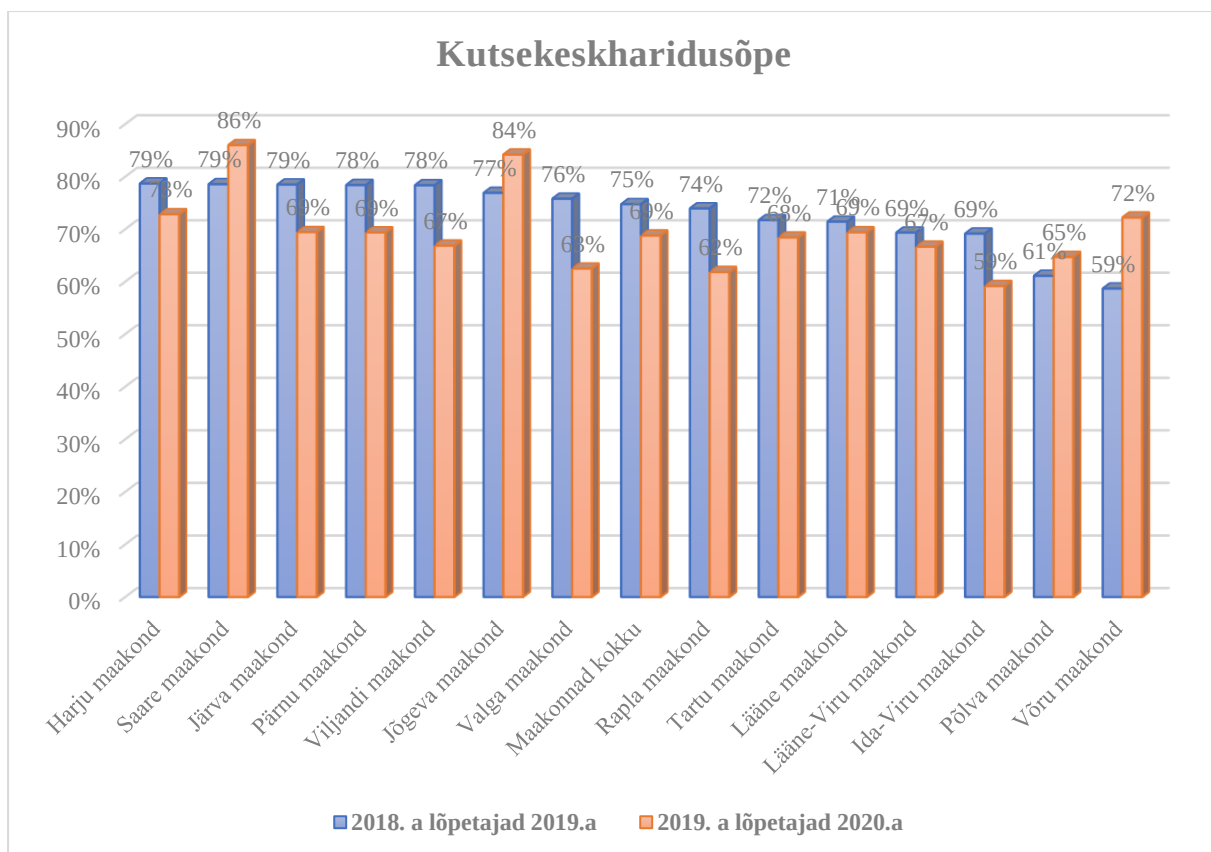
Kutse- ja kõrghariduse omandanute hõive ja töötus aasta pärast lõpetamist kooli asukoha järgi

Kõrgkooli paiknemise piirkonnast (Tallinn vs Tartu) sõltuvalt on lõpetamisjärgne hõive nii 2019. kui 2020. a veidi madalam Tallinna kõrgkoolide lõpetanutel (lõpetanutest on tööhõives 1% võrra vähem kui kõrgharidusõppe lõpetanutest keskmiselt, 78% 2019. a ja 76% 2020. a). Seega nõ **regionaalsetest erinevustest, mis on tingitud kooli asukohast, kõrghariduse puhul kuigivõrd rääkida ei saa**. Sama ei kehti kutseõppe lõpetanute kohta (vt ka tabel 2). Kutseõpet pakkuvaid asutusi on hajusalt üle Eesti, samuti on olulisi elukohast sõltuvaid erinevusi tööturunäitajates (mh tööjõu nõudlus ja pakkumine), nt on ettevõtetus aktiivsem suuremates tõmbekeskustes (eeskätt Tallinn ja Tartu) (vt ka Piirits 2018). Statistikaameti

(2021) andmed osutavad, et viimase kahe aasta võrdluses (2019 ja 2020) on tööhõivemäär langenud Põlva-, Järva-, Ida-Viru maakonnas, aga ka Tallinnas ja Harjumaal. Töötuse määr on aga tõusnud Ida- ja Lääne-Virumaal, ent ka Tallinnas ja Harjumaal (andmed maakondade kohta on puudulikud). Kooli asukohamaakond ja lõpetanu töökoht võivad, aga ei pruugi ühtida (ehkki kutseõppeasutuste puhul võiks eeldada kodulähedase kooli eelistamist). Jooniselt 4 on näha, ei hõivatute osakaalud lõpetanutele on langenud pea kõigis maakondades, kus kutseõppeasutusi paikneb. Erandiks on vaid Hiiu- ja Põlvamaa. **Kahe aasta võrdluses (2019 ja 2020) on hõivatute osakaal enim langenud Ida-Viru, Pärnu- ja Raplamaa kutsekoolide lõpetanute seas.** 2020. aastal oli tööturult eemal enam kui 40% Ida-Virumaa kutsekoolide lõpetanutele, sh viiendik töötud, kümnendiku kohta on tööturuseisund teadmata, edasiõppijaid oli ca 10%. **Seevastu 2019. a Kagu-Eesti, aga ka Jõgeva- ja Hiiumaa kutsekoolide lõpetanutele on aasta pärast lõpetamist tööhõives rohkem inimesi kui 2018. a lõpetanutele.**

Kuna tööturul on tabeli 2 põhjal haavatavamad kutsekeskharidusõppe lõpetanud, tasub vaadata ka nende maakondlikke hõivenäitajaid. **Võrreldes 2018. a lõpetanutega on 2019. a tööga hõivatud lõpetanute osakaal langenud kõige rohkem (10% või enam, hõivatus on kahanenud eeskätt töötute lisandumise arvelt) Järva-, Ida-Viru, Viljandi-, Valga- ja Rapla kutsekoolide lõpetanute seas.** Valgamaa kutsekeskharidusõppe lõpetanutele oli veerand lõpetamisjärgsel aastal töötä (2019. a lõpetajad 2020. a), st absoluutarvudes 8 inimest 25-st. Ida-Viru Kutsehariduskeskuses puhul saame rääkida 65 töötust 338 lõpetaja seas (s.o 19%). Seevastu Saare-, Jõgeva- ja Võrumaa koolilõpetajate seas on hõivatute osakaal 2020. aastal kõrgem kui 2019. aastal.

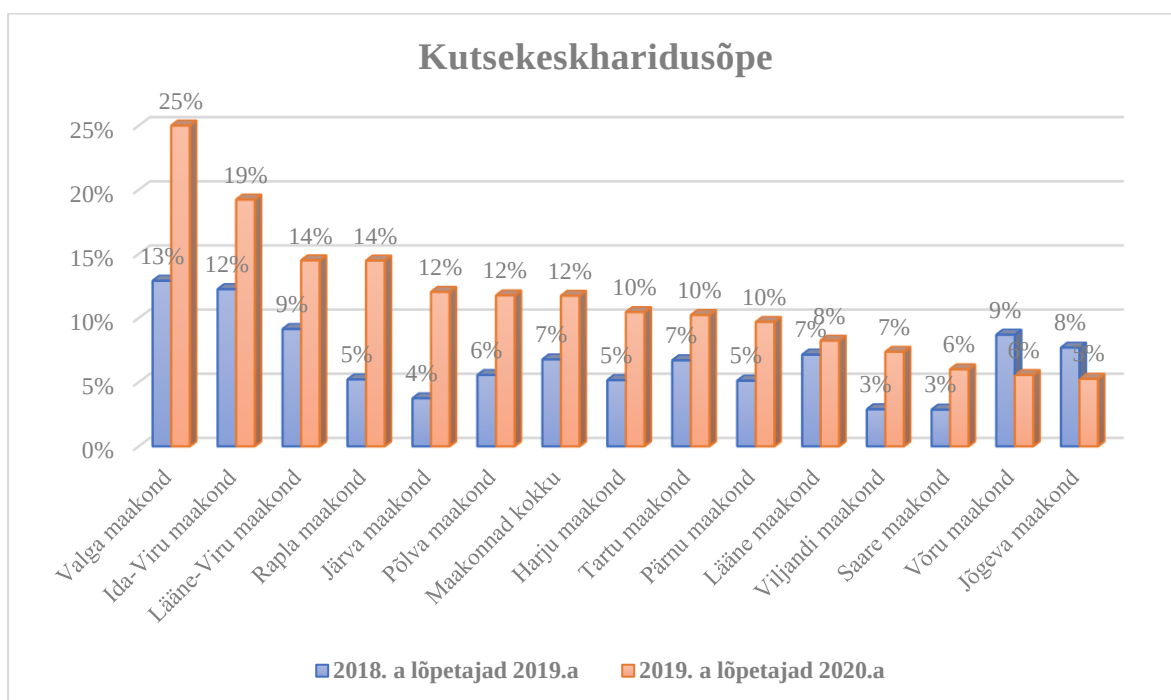
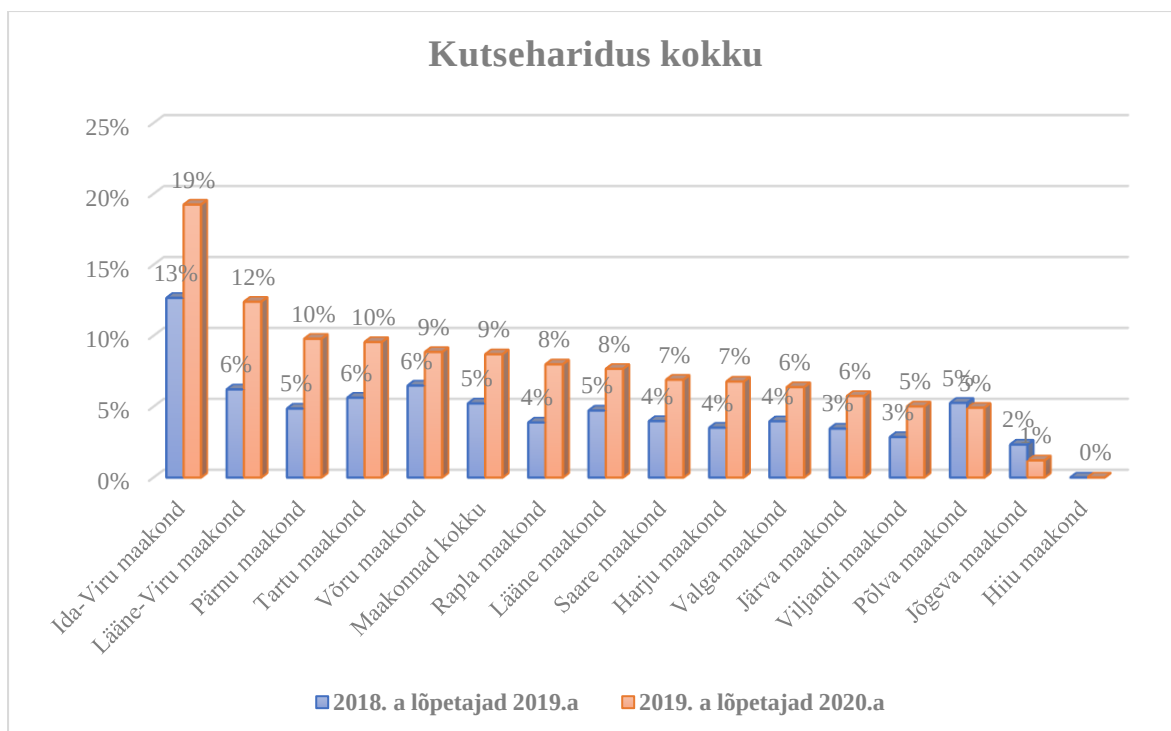

Joonis 4. Hõivatute osakaal kutseõppe lõpetanute seas kooli asukohamaakonna järgi. Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

Hõivatute osakaal on otseselt seotud töötute osakaaluga, kuna seoses koroonast tingitud tervise- ja majanduskriisiga võib eeldada, et teatud segmentides on töötus kasvanud. Eespool olevad tabel 2 ja joonis 3 osutavad põhiharidusel baseeruva kutseõppe ja kutsekeskharidusõppe lõpetanute madalamale hõivele ja suuremale töötusele. Kuna kutsekoole on hajusalt üle Eesti ja võiks eeldada, et tihti eelistavad õppurid kodulähedasi koole, on otstarbekas vaadata, kas ja kuidas erinevad töötute osakaalud regionaalselt. **Jooniselt 5 on näha koroonakriisi ilmne mõju, mis on iseäranis tugevalt puudutanud Ida-Virumaa kutsekoolide lõpetanud, kellest ligi viiendik oli lõpetamisjärgsel aastal tööta.** Töötute osakaalud lõpetanutest on kasvanud kõikjal, sõltumata kooli asukohamaakonnast. Kui kutseharidusõppe 2018. aasta lõpetanutest tervikuna oli aasta pärast lõpetamist (2019. a) tööta 5%, siis 2019. aasta lõpetanutest 2020. aastal juba 9%. **Vähem on muutused mõjutanud Põlva-, Jõgeva- ja Hiiumaa kutsekoolide lõpetanuid.**

Regionaalne pilt varieerub enim kutsekeskharidusõppe lõpetanute puhul. Jooniselt 4 on näha, et **töötute osakaal on aasta pärast lõpetamist, 2020. aastal kõrgeim Valgamaa (25%) Ida-Virumaa (19%) kutsekoolide lõpetanute seas. Üsna suured kõikumised töötute osakaalus on ka Rapla- ja Järvamaa kutsekoolides kutsekeskharidusõppe omandanute seas.**

Joonis 5. Töötute osakaal kutseõppe lõpetanute seas kooli maakonna järgi. Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

3. Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud 2019. ja 2020. aastal

Kutse- ja kõrghariduse omandanute keskmine töine sissetulek kasvas 2019. aastal võrreldes 2018. aastaga 8%, 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga aga 3%: kõrgharidusõppe lõpetanutel 2018 vrd 2019 8,5%, 2019 vrd 2020 4%, kutseharidusõppe lõpetanutel 2018 vrd 2019 8%, 2019 vrd 2020 aga 1%. Ehkki 2020. aasta paistab silma üldise palgakasvu aeglustumisega, võib öelda, et **kriis on rohkem mõjutanud kutseõppe lõpetanute palku**. Kutsehariduse eri õpete lõikes keskmised töised sissetulekud ülemäära ei kõigu, palgaerinevused küündivad 2019. aastal 170 euronit ja 2020. aastal 160 euronit. **Kõrghariduse õpete lõikes on palgaerinevused märksa suuremad ning selgelt tuleb esile kõrgema taseme hariduse lisandväärtus**. Tabelist 3 on ka näha, **kuivõrd mõjutab töist tulu see, millal on haridusasutus lõpetatud, kutsehariduse eri õpete puhul see olulist rolli ei mängi, v.a kutsekeskharidusõppe lõpetanute puhul**. Kõrghariduse eri õpete puhul on aga lõpetamise aastal sissetulekule veidi suurem mõju – mida varem on õppeasutus lõpetatud (ja eeldatavasti selle võrra enam tööturul oldud), seda kõrgem on enamasti ka palk.

Tabel 3. Keskmine töine sissetulek 2020. a sõltuvalt omandatud haridusest ja lõpetamise aastast. *Allikas:* “Edukus tööturul” andmestik

Palgad 2020. a	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2005–2019
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	1112	957	907	945	1024	1093	952	831	572	1020	1006
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	1050	1028	1115	1190	1071	1148	1092	1070	1092	1024	1077
Kutsekeskharidusõppe põhihariduse baasil	1215	1206	1174	1179	1113	1090	1049	1035	937	874	1133
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	1148	1174	1142	1168	1154	1177	1200	1195	1179	1205	1164
Rakenduskõrgharidusõpe	1594	1556	1582	1606	1599	1596	1666	1665	1587	1557	1609
Bakalaureuseõpe (3+2)	1674	1689	1737	1747	1730	1672	1613	1557	1427	1311	1636
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	2301	2185	2217	2178	2233	2217	2229	2247	2239	2062	2216
Magistriõpe	2012	2019	2004	1954	1984	1977	1967	1974	1860	1845	1971
Doktoriõpe	2492	2251	2400	2386	2317	2342	2231	2264	2163	2123	2328
Kutseharidus	1178	1180	1152	1169	1129	1138	1117	1086	1043	1003	1135
Kõrgharidus	1783	1762	1800	1793	1808	1796	1788	1779	1665	1610	1770
Kokku	1565	1537	1531	1534	1529	1524	1506	1478	1401	1360	1517

Palgad 2019. a	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		2005–2018
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	1127	972	985	919	937	972	873	700	494		974
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	1025	1026	1032	1225	1066	1108	1047	1033	1052		1062
Kutsekeskharidusõpe põhihariduse baasil	1204	1182	1164	1155	1096	1049	1002	978	889		1128
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	1145	1158	1143	1145	1134	1143	1164	1153	1123		1144
Rakenduskõrgharidusõpe	1541	1496	1539	1544	1549	1539	1592	1550	1473		1555
Bakalaureuseõpe (3+2)	1635	1639	1690	1686	1654	1575	1518	1405	1264		1582
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	2269	2058	2167	2118	2161	2121	2167	2102	2087		2136
Magistriõpe	1916	1922	1918	1863	1894	1852	1859	1854	1720		1887
Doktoriõpe	2309	2184	2324	2207	2194	2228	2044	2062	1986		2208
Kutseharidus	1171	1161	1145	1150	1110	1100	1073	1040	999		1124
Kõrgharidus	1718	1693	1741	1720	1734	1700	1686	1631	1526		1701
Kokku	1517	1487	1493	1481	1478	1452	1432	1384	1300		1472

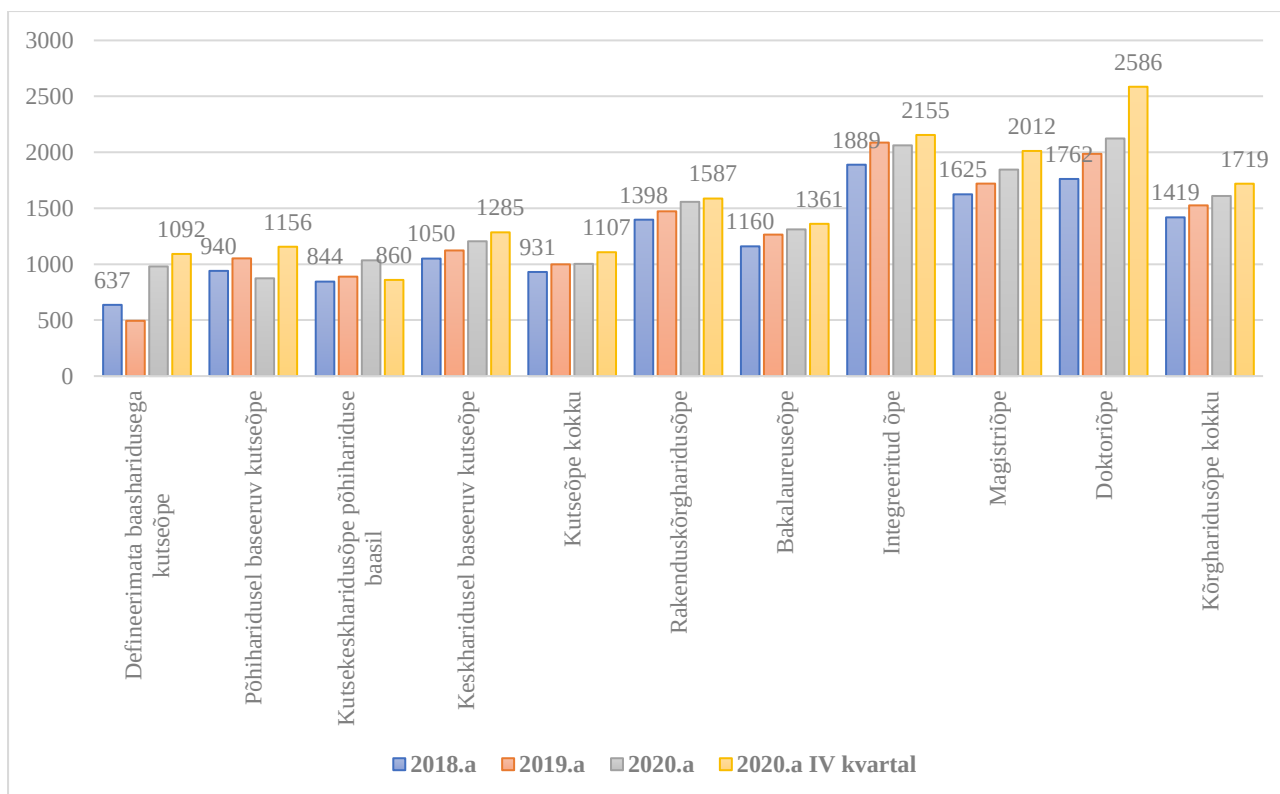
Tabelist 4 on hästi näha, kuidas **kutseharidusõppe lõpetanute lõpetamisjärgne ja üldine palgaskasv on sõltumata lõpetamise aastast aeglustunud. Kõrgharidusõppe lõpetanute palgad seevastu on ka 2019. ja 2020. a vahetumisel pigem kasvanud.** Sektorid, mida koroonakriis rohkem puudutas – majutus ja toitlustus, aga ka isikuteenindus – on need, kuhu suundub tööle ligi kolmandik kutseõppe lõpetanutest (2019. a 29% 2018. a lõpetanutest). See võib selgitada ka palgaskasvu aeglustumist. Lisaks on mõju avaldanud üldine jähnenemine töötlevas tööstuses, kuhu kutseõpe liht- ja oskustöölise näol tööjõudu ette valmistab (2018. a lõpetanutest 17% töötas töötleva tööstuse tegevusalal). Kõrgharidusõppe 2018. a lõpetanutest töötas 2019. aastal ligi viiendik hariduse, 12% tervise ning 10% info ja side tegevusalal – need on tegevusalad, kus keskmine palk on tõusnud.

Tabel 4. Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute keskmine sissetulek ja palgaskasv aastatel 2011–2020. Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

	Kutseharidus, vaatlusaasta									
Lõpetamise aasta	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2005	683	733	785	839	908	969	1033	1084	1168	1178
2006	656	710	770	819	891	958	1025	1084	1161	1162
2007	638	704	772	830	889	964	1050	1099	1191	1193
2008	611	680	745	808	879	963	1031	1093	1183	1190
2009	574	641	721	784	858	945	1015	1080	1179	1190
2010	537	615	690	771	847	933	1026	1083	1171	1178
2011		590	671	742	826	921	1018	1077	1161	1180

2012			641	712	799	900	987	1055	1145	1152
2013				700	781	882	974	1055	1150	1169
2014					756	848	946	1016	1110	1129
2015						831	927	993	1100	1138
2016							882	964	1073	1117
2017								931	1040	1086
2018									999	1043
2019										1003
Kõrgharidus, vaatlusaasta										
Lõpetamise aasta	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2005	1059	1131	1197	1274	1352	1452	1545	1644	1772	1818
2006	1040	1104	1184	1262	1344	1434	1525	1622	1735	1793
2007	1034	1102	1184	1258	1339	1433	1530	1631	1768	1834
2008	976	1058	1158	1240	1317	1418	1512	1594	1724	1780
2009	895	995	1095	1188	1290	1378	1477	1578	1696	1763
2010	855	955	1088	1189	1290	1391	1499	1602	1718	1783
2011		881	1004	1121	1243	1351	1469	1554	1693	1762
2012			957	1090	1229	1368	1503	1608	1741	1800
2013				1025	1162	1326	1466	1596	1720	1793
2014					1113	1272	1439	1571	1734	1808
2015						1195	1365	1534	1700	1796
2016							1310	1475	1686	1788
2017								1419	1631	1779
2018									1526	1665
2019										1610

Uuemad tööturuedukuse andmed võimaldavad eraldi seirata 2020. a viimase kvartali palgaandmeid, st perioodi, mil kevadine madalseis oli läbi ning majandus sai suve- ja sügiskuudel kosuda. Kui 2020. aasta esimese kvartali keskmine brutokuupalk oli 1404 eurot, siis viimase (IV) kvartali palk 1515 eurot (vrdl 2020. a keskmine brutokuupalk oli 1448 eurot). Jooniselt 6 on näha, kuidas on kasvanud kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute lõpetamisjärgsed palgad, sh eraldi on välja toodud 2020. a lõpetajad. Sarnaselt Eesti keskmiste (Statistikaameti) näitajatega on ka alloleval joonisel IV kvartali tulud kõrgemad. Selle põhjal võib järeldada, et **2020. a lõpetanute hakkamasaamine tööturul ei ole tõise tulu mõttes kehvem kui varasematel aastakäikudel. Mõnevõrra kehvem on värskete kutsekeskharidusõppe lõpetanute seis – 2020. a lõpetanute töised sissetulekud on madalamad kui 2019. a lõpetanutel (860 vs 1035 eurot).**

Joonis 6. Keskmise töine sissetulek aasta pärast lõpetamist sissetulekuaastati (2017. a lõpetajad 2018. aastal, 2018. a lõpetajad 2019. aastal, 2019. a lõpetajad 2020. aastal, 2020. a lõpetajad 2020. aasta viimases kvartalis¹). Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud aasta pärast lõpetamist õppesuuna lõikes

Keskmise töise sissetuleku seiramine õppesuundade lõikes annab indikatsiooni, kuivõrd on muutused tööturul mõjutanud vajadust kindlate oskustega lõpetajate järele. **Nagu 2018. aastal, teenivad ka 2019. ja 2020. aastal nii kutse- kui kõrgharidusõppes kõrgeimat töist tulu IKT õppesuuna lõpetanud. 2019. ja 2020. aasta võrdluses on töised sissetulekud märgatavalt kasvanud tervise suuna lõpetanutel, kõrgharidusõppe puhul ka matemaatika ja statistika suuna lõpetanutel. 2020. a viimase kvartali andmed osutavad, et tervise õppesuuna lõpetanute sissetulekud on aasta keskmisest kõrgemad, st on jätkuvalt kasvanud.** Tõenäoliselt saab seda selgitada koroonaviirusest tingitud kasvava vajadusega tervishoiupersonali järele. Kõrgharidusõppe matemaatika ja statistika suuna lõpetanute märkimisväärse palgaskasvu üheks võimalikuks selgituseks on samuti koroonakriis ja sellest tingitud vajadus spetsiifiliste (analüüsi?) oskuste järele. Uute ärimudelite tekke tõttu

¹ 1.01.2020–31.08.2020 lõpetanute palk 2020. a viimasel kvartalil (1.10–31.12.2020). Palgasaajatena lähevad arvesse need isikud, kelle sissetulek vastaval perioodil oli suurem kui vastava aasta miinimumpalk ehk 585 eurot.

on suurenenud ka vajadus andmeanalüüsi ja andmeteaduse oskustega spetsialistide (nt andmeanalüütikud, andmehalduse spetsialistid jt) järele.

Tabelist 5 tuleb esile ka mitme õppesuuna lõpetanute keskmise töise sissetuleku kahanemine: **kõrgharidusõppe sotsiaal- ja käitumisteaduste, isikuteeninduse ning bioloogia ja sellega seotud teaduste suuna lõpetanute palgad on 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga vähenenud. Kutseharidusõppe puhul võib esile tõsta arhitektuuri ja ehituse, transporditeenuste, metsanduse, tootmise ja töötlemise ning isikuteeninduse suuna lõpetanute madalamaid lõpetamisjärgseid sissetulekuid 2020. aastal.** Palgad kasvasid eespool mainitud IKT ja tervise, aga ka tehnikaalade, ärimise ja halduse ning heaolu suuna lõpetanutel.

Tabel 5. Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute töine sissetulek aasta pärast lõpetamist ja 2020. a viimases kvartalis. *Allikas:* “Edukus tööturul” andmestik

Õppesuund	KÕRGHARIDUS			KUTSEHARIDUS		
	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2020.a lõpetajad IV kvartalis	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2020.a lõpetajad IV kvartalis
IKT	2170	2194	2186	1013	1072	1136
Tervis	1774	1915	2071	1028	1354	1519
Õigus	1624	1818	1863			
Arhitektuur ja ehitus	1767	1802	1735	951	900	1040
Tehnikaalad	1695	1777	1752	1128	1143	1181
Matemaatika ja statistika	1395	1706	1786			
Ärimine ja haldus	1578	1682	1811	1088	1148	1290
Transporditeenused	1676	1668	1786	1167	1136	1327
Õppesuunad kokku	1526	1610	1719	999	1003	1107
Ajakirjandus ja teave	1453	1513	1565			
Veterinaaria	1534	1500	1554	1048	964	1161
Haridus	1424	1452	1586			
Põllumajandus	1210	1411	1225	1092	1126	1170
Metsandus	1243	1361	1185	1171	1089	1403
Sotsiaal- ja käitumisteadused	1368	1339	1453			
Füüsikalised loodusteadused	1165	1338	1325			
Heaolu	1271	1304	1417	916	948	1012
Tootmine ja töötlemine	1258	1271	1256	948	899	1026
Humanitaaria	1141	1218	1222			
Isikuteenindus	1223	1213	1205	789	759	835
Keskkond	1160	1211	1257			
Bioloogia ja sellega seotud teadused	1205	1204	1544			
Keeled	1104	1165	1200			
Kunstid	1089	1134	1127	867	819	935

Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud aasta pärast lõpetamist vanusrühma ja soo lõikes

Tõised sissetulekud on vanusgruppide lõikes eelduspäraselt madalamad nooremates vanusrühmades. Kutseõppe eri õpete võrdluses torkavad vanusgrupist sõltumata silma kutsekeskharidusõppe lõpetanute madalamad tõised sissetulekud (vt tabel 6). **Kutseõppe lõpetanutest on kõrgemad sissetulekud 25–34-aastastel, kõrgharidusõppe lõpetanute puhul on see erinev: esimese astme, magistri- ja doktoriõppe puhul teenivad enam need, kes lõpetamise hetkel olid 30-aastased või vanemad (tõenäoliselt tänu varasemale töökogemusele). Integreeritud õppe lõpetanutest on lõpetamisjärgne teine sissetulek kõrgem aga neil, kes kuuluvad noorematesse vanusrühmadesse (kuni 29-aastased).**

Tabel 6. Keskmine teine sissetulek aasta pärast lõpetamist õpete ja vanusrühmade lõikes. Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

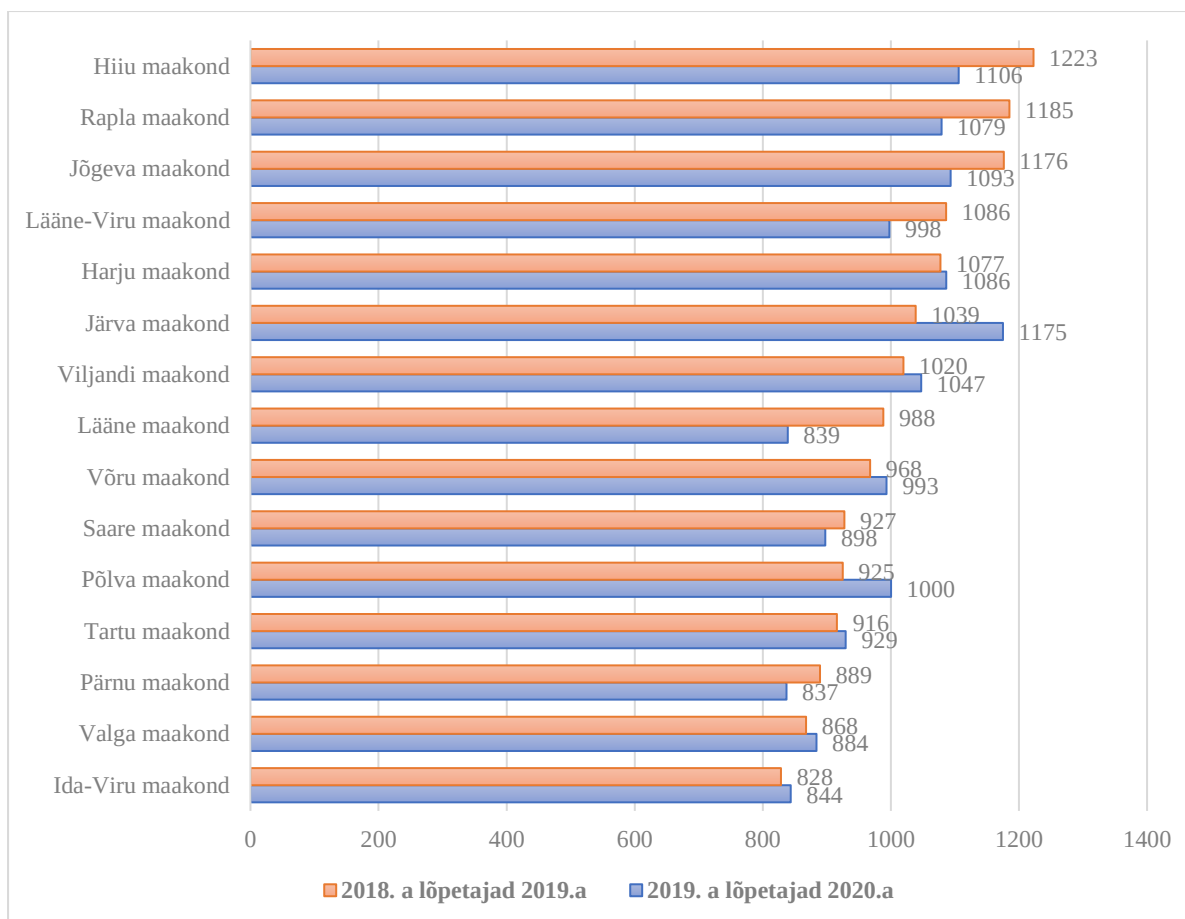
	Kutseharidus		Põhiharidusel baseeruv kutseõpe		Kutsekeskharidusõppe põhihariduse baasil		Keskharidusel baseeruv kutseõpe	
Vanusrühm	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a
16-19a	857	850	651	641	876	866		
20–24a	973	951	994	930	926	885	1026	1085
25–29a	1151	1177	1197	1177	930	1071	1151	1199
30–34a	1201	1245	1211	1159	635	866	1235	1387
35+	1088	1084	1068	1046		928	1162	1238
	Kõrgharidus		Rakenduskõrgharidusõppe		Bakalaureuseõppe (3+2)		Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe	
Vanusrühm	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a
20–24a	1349	1394	1403	1444	1182	1228	2213	1993
25–29a	1646	1711	1487	1651	1402	1438	2055	2173
30–34a	1700	1750	1617	1690	1502	1456	1954	1748
35+	1663	1837	1538	1639	1455	1512	1821	1999
	Magistriõppe		Doktoriõppe					
Vanusrühm	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a	2018. a lõpetajad 2019. a	2019. a lõpetajad 2020. a				
20–24a	1616	1737						
25–29a	1721	1771	1890	1860				
30–34a	1733	1829	2067	2105				
35+	1810	2041	1950	2247				

Meeste ja naiste lõpetamisjärgsed palkad on sarnaselt varasemate aastatega erinevad, ent vahed on veidi kahanenud. Aasta pärast lõpetamist ulatusid erinevused 2019. a kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste palkades 22%-ni (absoluutarvudes u 200 euroni), kõrgharidusõppe lõpetanute puhul 18%-ni (u 270 eurot). 2018. aasta lõpetanute palgavahed olid protsentuaalselt veidi suuremad: kutseõppes 24% ja kõrgharidusõppes 20%. Suuremad on lõhed põhiharidusel baseeruva kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste palkades: 2019. aastal 47% ja 2020.a 34%. Kutsekeskharidusõppe lõpetanud meeste ja naiste palgad erinesid 2020. a veidi vähem kui kolmandiku võrra. **Integreeritud õppe lõpetanute puhul ei saa rääkida meeste ja naiste palkade erinevusest.** Veerandi võrra (u 350 euro võrra) erinevad esimese astme kõrgharidusõppe lõpetanud meeste ja naiste palgad.

Õppesuundade lõikes on vahed meeste ja naiste palkades suuremad kutseõppe tootmise ja töötlemise ning põllumajanduse (ligi kolmandiku võrra) ja transporditeenuste (enam kui poole võrra) suuna lõpetanute seas. Samal ajal on tervise suuna lõpetanud naiste palgad u 7% võrra kõrgemad kui meeste palgad (ehkki lõpetajaid on võrdselt). Kõrgharidusõppe arhitektuuri ja ehituse lõpetanud mehed teenivad ligi kolmandiku võrra sama õppesuuna lõpetanud naistest enam, kunstide suuna lõpetanud meeste palgad on veerandi võrra ning tervise suuna lõpetanud meeste palgad viiendiku võrra kõrgemad kui naiste palgad (2019. a lõpetajad 2020.aastal). Kahe aasta (2019 ja 2020) võrdluses on vahed meeste ja naiste palkades vähenenud kõrgharidusõppe füüsiliste loodusteaduste ja hariduse suuna lõpetanute seas.

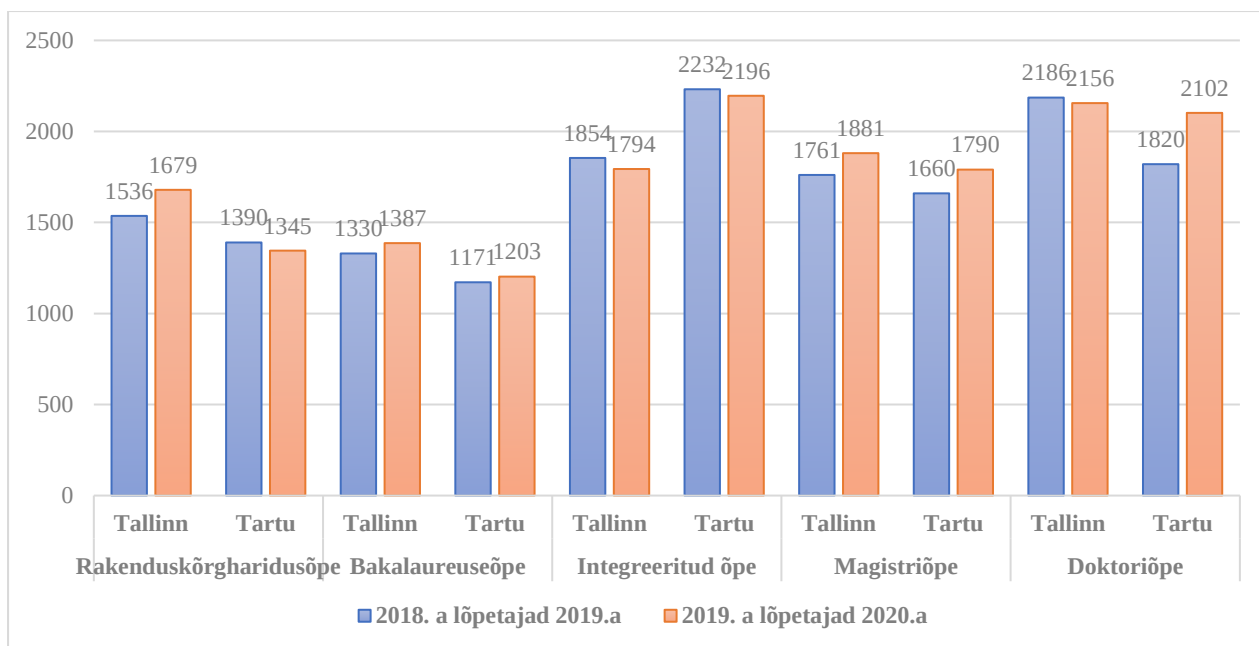
Kutse- ja kõrgharidusõppe lõpetanute sissetulekud aasta pärast lõpetamist kooli asukoha järgi

Aasta pärast lõpetamist teenivad kõrgeimat tulu väljaspool suuremaid tõmbekeskusi asuvate kutsekoolide lõpetajad: nt Rapla-, Jõgeva-, Viljandi- ja Järvamaa kutsekoolide lõpetanud (vt joonis 7). Valdavas osas ei ole eri kutsekoolide lõpetanute palgad 2019. ja 2020. aasta võrdluses märkimisväärselt tõusnud, **ent teatava hüppe on teinud Järvamaa kutsehariduskeskuse lõpetanute palgad, kasvades 13% võrra.** Seevastu Rapla-, Jõgeva- ja Lääne-Virumaa kutsekoolide lõpetanute palgad on 2020. aastal madalamad kui 2019. aastal (ehkki ületavad endiselt kutsehariduse keskmist).

Joonis 7. Kutseharidusõppe lõpetanute keskmine tõine sissetulek kooli asukoha järgi. *Allikas:* “Edukus tööturul” andmestik

Kui Tallinn-Tartu võrdluses teenivat kõrgemat tõist tulu enamjaolt Tallinna kõrgkoolide lõpetanud, siis integreeritud õppe puhul on vastupidi. Meditsiinisuuna lõpetanute kõrgete palkade tõttu on Tartu Ülikooli ja Eesti Maaülikooli integreeritud õppe lõpetanute palgad lõpetamisjärgsel aastal kõrgemad kui Tallinna Tehnikaülikooli või Tallinna Ülikooli lõpetanute palgad. Kahe aasta võrdluses on aga just integreeritud õppe lõpetanute lõpetamisjärgsed palgad need, mis ei ole kasvanud – 2018. a lõpetanute palk 2019. aastal oli kooli asukohast hoolimata mõnevõrra kõrgem kui 2019. a lõpetanute palk 2020. aastal.

Joonis 8. Kõrgharidusõppe lõpetanute keskmine töine sissetulek kooli asukoha ja õppe järgi.
Allikas: “Edukus tööturul” andmestik

Kokkuvõtteks

Head ja veidi kehvemad ajad tööturul on otseselt seotud majanduse käekäiguga. Rahandusministeeriumi 2021. aasta kevadise majandusprognoosi kohaselt võiks tööpuudus hakata 2021. aasta teisest poolest kahanema. Prognoosi järgi peaks hõivelangus taanduma ekspordist sõltuvas tööstuses, ent turismile toetuvad sektorid vajavad taastumiseks veel aega. Kuna kriisis on tugevamalt pihta saanud piiratud hulk tegevusalasid, on palgakasv püsinud ja surve tõusuks püsib. Üsna sarnaselt võiks kokku võtta ka 2018. ja 2019. a koolilõpetajate seisundi ja palkade muutuse 2019. ja 2020. aasta võrdluses. Olulisematest tulemustest saab välja tuua järgmise:

- Võrreldes 2019. aastaga on 2020. aastal kasvanud töötute osakaal kutseõppe lõpetanute seas (5% vs 9%) ning kahanenud hõivatute osakaal eeskätt arhitektuuri ja ehituse suuna lõpetanute seas (13% võrra). Töötute osakaal on enim kasvanud kutsekeskharidusõppe lõpetanute seas, ulatudes 2020. aastal 12%-ni (u 280 inimest 2400st). Varasemast enam on hõivatuid tervise suuna lõpetanute seas. Kõrgharidusõppe lõpetanute seisund märkimisväärselt muutunud ei ole, hõivatute osakaal on tõusnud isikuteeninduse ning langenud sotsiaal- ja käitumisteaduste suuna lõpetanute seas.
- Tööturul on ebasoodsamas seisus nooremad vanusrühmad. Kutseharidusõppe puhul langes nooremates vanusrühmades hõivatute osakaal 5% võrra või enam, kõrgharidusõppe lõpetanute puhul ei ole kõikumised nii suured. 2019. aastal kuni 19-aastastest põhiharidusel baseeruva kutseõppe lõpetanutest oli 2020. aastal tööga hõivatud alla poole, kutsekeskhariduse lõpetanutest ligi 70%. Võrreldes 2019. aastaga on hõivatute osakaal 30–34 aastaste integreeritud õppe ja doktoriõppe lõpetanute seas 2020. aastal kasvanud.
- Kutseharidusõppe puhul on hõivatute osakaal 2019. ja 2020. a võrdluses enim langenud Ida-Viru-, Pärnu- ja Raplamaa kutsekoolide lõpetanute seas, kutsekeskhariduse omandanute puhul lisaks Viljandi- ja Valgamaa kutsekoolide lõpetanute seas. Seevastu nt Jõgeva- ja Võrumaa koolilõpetajate seas on 2020. a hõivatute osakaal kõrgem kui 2019. aastal. Valgamaa kutsekeskharidusõppe lõpetanutest veerand oli lõpetamisjärgsel aastal tööta (2019. a lõpetajad 2020. aastal, 8 in 25-st), Ida-Virumaal ligi viiendik (65 in 338-st).
- Kriis on rohkem mõjutanud kutseõppe lõpetanute palku: sõltumata lõpetamise aastast on kutseharidusõppe lõpetanute lõpetamisjärgne ja üldine palgakasv aeglustunud. 2019. a kutsekeskharidusõppe lõpetanute palk 2020. aastal on madalam kui 2018. a lõpetanute palk 2019. aastal. Kõrgharidusõppe lõpetanute palgad seevastu on ka 2019. ja 2020. a vahetumisel pigem kasvanud.
- Lõpetamisjärgsed palgad on kõrgemad Rapla-, Jõgeva-, Viljandi- ja Järvamaa kutsekoolide lõpetanutel (nii 2019. kui 2020. a). 13% võrra on kasvanud Järvamaa kutsehariduskeskuse lõpetanute palgad. Rapla-, Jõgeva- ja Lääne-Virumaa kutsekoolide lõpetanute palgad on 2020. a madalamad kui 2019. a, ületades siiski kutseõppe keskmist. Tallinn-Tartu võrdluses teenivad kõrgemat töist tulu enamjaolt Tallinna kõrgkoolide lõpetanud, ent integreeritud õppe puhul on vastupidi.
- Kõrgeimat töist tulu teenisid nii 2019. kui 2020. aastal kutse- ja kõrgharidusõppe IKT suuna lõpetanud. Kahe aasta võrdluses on enim kasvanud kutseõppe tervise ning

kõrgharidusõppe tervise ning matemaatika ja statistika suuna lõpetanute palgad. 2020. a viimase kvartali andmed osutavad, et palgakasv tervise suuna lõpetanute seas jätkub. Palgad on langenud kutseõppe arhitektuuri ja ehituse, transporditeenuste, isikuteeninduse ning tootmise ja töötlemise suuna ning kõrgharidusõppe sotsiaal- ja käitumisteaduste, isikuteeninduse ning bioloogia ja sellega seotud teaduste suuna lõpetanutel.

- Kutseõppe lõpetanutest on kõrgemad sissetulekud 25–34-aastastel, kõrgharidusõppe esimese astme, magistri ja doktoriõppe lõpetanutest teenivad enam 30-aastased või vanemad. Integreeritud õppe lõpetanutest on lõpetamisjärgne tööine sissetulek kõrgem neil, kes kuuluvad noorematesse vanusrühmadesse (kuni 29-aastased).
- Vahed meeste ja naiste lõpetamisjärgsetes palkades on veidi kahanenud. Aasta pärast lõpetamist ulatusid erinevused 2019. a kutseõppe lõpetanud meeste ja naiste palkades 22%-ni, kõrgharidusõppe lõpetanute puhul 18%-ni. Integreeritud õppe lõpetanud meeste ja naiste palgad ei erine.

Kasutatud kirjandus

Matsulevitš, L., Oja, K., Soosaar, O., Urke, K. 2021. Eesti Panga tööturu ülevaade 2021/1. Eesti Pank https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/2021-04/TTY1_2021_est.pdf

Rosenblad, Y., Tilk, R., Mets, U., Pihl, K., Ungro, A., Uiboupin, M., Lepik, I., Leemet, A., Kaelep, T., Krusell, S., Viia, A., Leoma, R. (2020). COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju tööjõu- ja oskuste vajaduse muutusele. Uringuaruanne. Tallinn: SA Kutsekoda, tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteem OSKA.

Rahandusministeeriumi kevadine majandusprognoos 2021. <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigieelarve-ja-majandus/majandusprognoosid>

Statistikaameti andmebaas <https://andmed.stat.ee/et/stat>

Töötukassa veebileht <https://www.tootukassa.ee/content/tootukassast/registreeritud-tootud>

Urke, K., Soosaar, O., Rell, M. 2020. Eesti Panga tööturu ülevaade 2020/2. Eesti Pank https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/publication/et/Tooturg/2020/tty2_2020est.pdf

Urke, K., Soosaar, O. 2019. Eesti Panga tööturu ülevaade 2019/2. Eesti Pank. https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/publication/et/Tooturg/2019/ty_2_2019_est.pdf